

Asonkyrön Joulu
1982

**Isonkyrön kunta
ja
Isonkyrön seurakunta**

**toivottavat Pohjankyrön kansalle
joulurauhaa ja onnea vuodelle 1983**

" Katso, päivät tulevat, sanoo Herra,
jolloin minä herätän Daavidille
vanhurskaan vesan,
Hän on hallitseva kuninkaana ja menstyvä
Hän on tekevä oikeuden ja vanhurskauden maassa."
Jer. 23:5

*Hyvää Joulua
ja
onnellista uutta vuotta*

Luottavaisin mielin kohti tulevaa vuotta

Vuosi 1982 on lopullaan. Syksyllä joutui Suomenkin devalvoimaan markkansa ruotsalaisten myötävaikutuksella, jotta kilpailukyky kansainvälisillä markkinoilla säilyisi.

Yleismaailmallinen lama heijastaa myös meille omat synkät piirteensä, jotka näkyvät teollisuustuotteitten kysynnän heikkenemisenä.

Kyrönmaan alueella saatiin onneksi suhteellisen hyvä sato, jonka ansiosta kotitalouksien mahdollisuus paikata edellisen vuoden heikkoa tulosta parani. Siksi uskallamme katsoa luottavaisemmin mielin ensi vuoteen.

Odotan ensi vuodelta myös yhteistoiminnan vuot-

ta. Meidän tulisi löytää toisemme ja luoda pohja tulevaisuuden yhteistyölle, jotta pystyisimme saamaan Kyrönmaan alueelle paremman ja monipuolisemman palvelutason. Tarvitsemme pienteollisuutta, joka palvelisi myös maatalouden tarpeita sekä jatkojalostusta. Tiedän suhtautumisen työhön ja yrittämiseen olevan täällä oikeassa arvossaan.

Katson ensi vuoteen suurin odotuksin ja uskon vahvasti siitä muodostuvan yhteistoiminnan vuoden. Onhan kökkätyökin tuttu ilmiö Kyrönmaalla — siis-pä kökkikäämme kohti parempaa tulevaisuutta.

Kyösti Kosonen
puheenjohtaja Isonkyrön Yrittäjät ry.

Jeesus teki rauhan

Jouluevankeliumissa on ensiarvoisen tärkeää uutinen. Vapahtaja koko maailmaa varten on syntynyt ja toiseksi että Jumalalla on meitä kohtaan hyvä tahto. Tulevaisuutta ja nykyaikaa on kuvattu hyvin räikein ja tummin värein. Nämä tulevaisuuden maalarit tulevat milloin mistäkin. Puhutaan katastrofista ja sodista niin että pienet lapsetkin kyselevät, milloin se ydinsota tulee.

Maailmalle on annettu sanoma. Se on maailmanrauhan sanoma, joka liittyy Jeesukseen. Tämän sovitajan lähettäminen on Jumalan hyvän tahdon osoitus meitä kohtaan. Maailmassa haetaan kuumaisesti henkilöä, jolla olisi kyky ja taito sekä voima panna tämän maailman asiat kuntoon. Tämän henkilön tulisi olla yhdistämässä uskonnon, politiikan ja talouden langat yhteen. Tarvitsemme henkilön, joka turvaa rauhan, oikeuden ja elämisen mahdollisuudet.

Kristittyjen käsityksen mukaan Jeesus Nasaretilainen on todella maailman ainut toivo. Hänellä nimittäin on yksin kyky johtaa meidät syntiinlangukseen ihmiset takaisin elämänyhteyteen Luojamme kanssa. Tätä kykyä ei ole yhdelläkään toisella. Juuri tämän oikean elämänyhteyden palauttaminen on elintärkeää ihmiselle, jotta Jumalan hyvä tahto voisi tapahtua.

Hyvää tahtoa ei synny saarnan tai moitteiden, vaatimusten tai pakon avulla. Uusi tahto voi syntyä vain täydellisen uudistumisen kautta. Sanomme, että se on "uusisyntyminen", uusi elämä ylhäältä." Vain näin syntyy aitoja rauhantekijöitä. He voivat toteuttaa kehotusta: "Eläkää rauhassa kaikkien kanssa mikäli mahdollista ja sikäli kuin se teistä riippuu."

Erik Silvola

Variksenmarja on myrkytön!

On tapana sanoa, että kyllä hätä keinot keksii. Tuo kulunut sanonta sopii hyvin kuvaamaan viime kesän marjojenpoimintaan liittyneitä ilmiöitä. Varsinkaan puolukkaa ei juuri löytynyt. Tarvitsevalle kuitenkin löytyy aina toinen marja toisen tilalle.

Menneen kesän "uusi löytö", lähinnä mehumarjaksi sopiva, oli variksenmarja. Televisioutisia seuranneet näkivät ja kuulivat, miten pohjoissuomalaiset innolla poimivat marjaa myyntiin neljän ja puolen markan kilohintaan. Kauppojen varastot täyttivät äkkiä ja ostot täytyi lopettaa.

Variksenmarja on poimittavissa melko nopeasti konetta apuna käyttäen. Varsinkin Pohjois-Suomessa on poimiminen helppoa, koska marja antaa siellä runsaamman sadon. Uutiskuvien välityksellä näki miten innokkaasti kansa oli "uuden" kaupparmarjan vastaanottanut: muovisäkkeihin pakattua tavaraa kannettiin punnittavaksi nopeassa tahdissa.

Variksenmarja on varsin mehukas marja ja se antaa helposti aromin ja värinsä. Siksi se sopiikin hyvin viinien ja muiden "jalostettujen" juomien valmistukseen.

Variksenmarja ei ole myrkyllinen, vaikka niin usein luullaankin. Islannissa ja Lapissa on sitä käytetty jo ammoisista ajoista lähtien. Marjomisessaan on variksenmarja hyvin säännöllinen. Harvoin tulee täysiä katovuosia, vaan marjaa löytyy soilta lähes joka vuosi. Jo vapun tienoissa suosta erottuu sen pieniä heleänpunaisia kukkia, jotka erottuvat helposti suolla kulkiessa. Marjaa löytyy myös sopivan karuista metsistä kuten esimerkiksi kallioisista männiköistä rahkamättäiden päältä. Jos kuitenkin mieli saada kunnan saaliin, on lähdeävä suolle. Sato-kausi alkaa elokuussa ja jatkuu pitkälle syksyyn niin kauan kuin marjat pysyvät poimittaessa likimain ehjinä.

Itse olen kokeillut marjaa jo ainakin kolmen erisuuruisen erän voimalla ja varasto on huvennut omiin sekä vieraiden suihin. Vaikka olen tarjonnut mehua kymmenille eri ikäisille ihmisille, ei kukaan ole tunnistanut mistä marjasta mehu on peräisin. Melkein kaikki muut mahdolliset marjat on lueteltu

arvailtaessa mehun alkulähdettä mutta ei variksenmarjaa. Kun mehun alkuperä lopulta tuli maistajien tiedoksi niin harva uskoi senkään jälkeen, että kyseessä oli variksenmarja.

Jos joku haluaa kokeilla tulevana syksynä variksenmarjamehun makua, niin se onnistuu kun noudattaa seuraavaa Itä-Suomesta kotoisin olevaa reseptiä mehun valmistuksessa:

3 litraa variksenmarjaa, kaksi litraa vettä, 40 grammaa viinihappoa ja kaksi kiloa sokeria.

Marjat hienonnetaan isoon astiaan sulvomalla. Joukkoon lisätään vesi, johon on viihihappo jo sekoitettu. Seosta säilytetään noin viikon verran viileässä välillä sekoittaen. Mehu valutetaan siivilävaatteen läpi ja siihen lisätään sokeri. Vaahto kuoritaan pois mehun pinnalta ja mehu pullotetaan. Pullot säilytetään viileässä. Mehu on tässä vaiheessa tiivistettä, jota voidaan maun mukaan laimentaa. Itse olen havainnut hyväksi sekoitussuhteen yksi osa tiivistettä ja neljä osaa vettä. Vetenä suosittelen käytettäväksi mieluummin kylmää vettä, koska mehua ei ole keitetty missään vaiheessa ja siinä lienevät myös vitamiinit sekä muut elinvoimaa antavat aineet tallella.

M. Hannuksela

Kansanopetuksen vaiheita 1700-luvulta alkaen

Getzelius-piispat määräsivät 1600-luvulla, että lukutaitoa on kaikelle kansalle opetettava, ja että määrätyt kristinopinkappaleet on osattava ulkoa. Nämä taidot asetettiin kirkollisen vihkimisen eli naimisiinpääsyn ehdoksi. Lukutaitoa opetettiin seuraavina vuosisatoina pappien opettajana, lukkarinkouluissa, kiertokouluissa, pyhäkouluissa ja kotiväen opastamana.

Kyröläisten ensimmäinen ”kirja” oli varmaan Vanhan kirkon vuonna 1560 valmistuneet seinämaalaukset. Myöhemmin oppikirjoina käytettiin Raamattua, katekismusta ja virsikirjaa. Runsaat sata vuotta sitten saatiin koulukäyttöön tehtyjä kirjoja, esimerkiksi Maamme-kirja vuonna 1876.

Kyrön kirkkoherroina toimi yli sata vuotta kolme sukupolvea Aejmelaeksia. Niilo A 1712—1750, Juhana A 1750—1806 ja Niilo A nuorempi 1806—1817.

Juhana Aejmelaeus oli erityisen tarmokas lasten opettajana. 1750-luvun puolivälissä hän vaati, että kirjasta lukeminen piti aloittaa lasten 7:nneellä tai 8:nneellä ikävuodella. Tavallisimmin se aloitettiin siihen aikaan vasta 14—15 -vuotiaana. Vuonna 1768 hän antoi tarkat ohjeet lukkarinkoulun pitämisestä ja lasten opetuksesta. Ohjeiden mukaan vanhempien oli huolehdittava siitä, että lapset mainitussa iässä pantiin lukkarinkouluun sakon uhalla. Jos taas lapset ilman syytä olivat poissa koulusta, ”tulivat he koulussa asiainhaarain jälkeen kuritetuiksi.” Tarpeelliset koulukirjat oli ostettava. Jos vanhemmat eivät sitä tehneet, ”piti yhtä hyvin ostettaman kirkon rahoilla”, kirkko voi sitten päästä omilleen, ellei muuten, niin ”ulospanttaamalla”. Köyhille ja varattomille lapsille kirjat ostettiin vaivauskassan varoilla.

Kinkereillä papit ja lukkari kuulustelivat opittuja taitoja. Lukkarinkoulua pidettiin 6—7 viikkoa myös

Valtaalan kylän kiertokoulun oppilaita v. 1916—17. Oikealta ed. Laina Taittonen, Seere Kallio, Aili Maunuksela, Lilja Ritari, Laina Kallio, Vieno Somppi ja sisarukset Liljeqvist. 2. rivi oik. Aune Valtari, Laina Somppila, Sylvi Kallio, Aune Latvatalo, Lyyli Vainionpää, Elna Vainionpää, Ilmi Somppila ja Arvo Maunuksela. 3. rivi oik. Lauri Maunuksela, Enslä Knookala, Reino Korpi, Uuno Mäki ja Eevert Huhtala. 4. rivi oik. Jaska Maunuksela, Signe Vainionpää, Jussi Maunuksela, Helmi Vainionpää, Hilja Maunuksela, Impi Hulmi, Eino ? , Aarne Maunuksela ja opettaja Hanna Kelkka. Kuvaaja luultavasti Esa Kettula. Kuva Matti Maunukselan kuvastosta.

Hevonkosken ja Ikolan kiertokoululaiset opettajansa Edla Kelton johdolla keväällä 1915 Heikki Tanttarin kuvaamana. Eturivi vasemmalta: Aune Perttilä, Helmi Ranta, Helmi Rintatalo, Aune Taanonen. Toinen rivi vasemmalta: Fiia Tummunki, Martta Piuholo, Maija Lähdesmäki, Elma Praski, Saimi Ranta, Impi Hakala. Kolmas rivi vasemmalta: Sanni Rinta, Mauno Taanonen, Eino Antila, Arvi Antelo, Toivo Rinta-Jouppi, Eino Rinta, Lauri Hirvilammi, Jussi Rinta-Jouppi ja Matti Kuusikko. Takarivi vas. Jussi Reini, Eino Taanonen, Jussi Talso, Jussi Pihlajainen, Jaska Talso, Jaska Rinta, Jaska Valkeala, Viljo Kaskinen ja Matti Valkama.

kesällä erityisesti rippilapsille, jotka eivät osanneet. Siellä ei auttanut laiskottelu. Lukkari käytti tukkapölyä ja patukkaa, joilla tieto ajettiin kovaankiin päähän, jos hyvä ei auttanut.

Ainakin Ilmajoella oli säännöllisesti toimiva lukkarinkoulu jo 1730-luvulla. Joissakin pitäjissä lukutaitoa ja sen opettamista kehitettiin niin, että kyliltä koottiin ”hyväpäisiä poikia”, joita lukkari kirkolla opetti, ja nämä puolestaan opettivat omilla kylillään toisia.

Lukkarinkoulun lukujärjestys oli yksinkertainen: aamupäivällä ulkolukua, keskipäivällä veisattiin virsiä ja iltapäivällä luettiin sisältä.

Kiertokoulut

Laajin koulu ennen kansakoulun tuloa oli kiertokoulu. Nimensä se sai siitä, että se kiersi talosta taloon. Koulu toimi jonkin talon pirtissä muutaman viikon kunnes koulumestari kirjoineen, rihvelitauluineen ja keppeineen kyydittiin seuraavaan koulunpito- paikkaan. Ruumiillinen kuritus oli sallittua. Keppi siis palveli muitakin tarkoituksia kuin kirjainten näyttämistä. Kiertokoulunopettajan palkan maksoi seurakunta. Aluksi palkkiona oli määrätty määrä viljaa, myöhemmin viljaa ja rahaa.

Valtaalan kylässä kiertokoulu oli 70—80 vuotta sitten saanut pysyvät pitopaikat. Kiertokoulua pidettiin Liisa Mannin talossa (nyk. Kalevi Saari). Opettajana toimi Kustaa Knutman. Susanna Praskin talossa (nyk. Toivo Hasusen talon paikka). Opettajana oli Anna Knutman. Helge Pukkisen talon paikalla oli myös kiertokoulutupa. Opettajana toimi Hanna Kelkka. Hän oli saanut koulutustakin tehtävänsä, ja asui saman talon kamarissa. Kortinluomalla annettiin opetusta tuvassa, johon myöhemmin asennettiin puhelinkeskus. Selma Tanner piti koulua ja asui talon kamarissa. Samassa talossa koulua pidettiin vuosi tai pari sen mukaan, kuinka vuokrasta sovittiin. Siksi näin monia paikkoja ja opettajakin vaihtuivat.

Oppiminen tapahtui siten, että sanottiin kirjain kerrallaan, sitten tavattiin ja lopuksi luettiin ”sanakerralla”. Koko penkin väki huusi yhtä aikaa, ”jotta sanat seinistä poukkooli”, ja nyökkäili lukunsa tahdissa. Penkin edessä oli istujaa kohden vino kirjalauta, ja sen alla hylly tavaroita varten. Virrenveisuuta harjoitettiin myös ja laskemisen alkeita. Ympäristöoppia lienee myös opetettu, koska Matti Mau-nuksela muisteli, kuinka Kustaa Knutman näytti polttolasilla, miten se kerää auringonsäteitä, ja seinä kä-

Laskiaasahares Valtaalas noin v. 1913. Ennen isojakoa Valtaala oli tiheä ryhmäkylä. Valtaalan isojako suoritettiin 1913—15. Kuvassa vasemmalta: Juha Kallion sauna, Edla Monosen talo, jossa aikaisemmin toimi kylämeijeri (kuorima-asema, separaattori), Orismalaan menevä maantie, Juha Maunukselan talo ja kartanoa, Lamarin talon pääty ylimpänä, ja etualalla Matti Valtari (Rinta). Kuvan on ottanut Kontturin kaupan katolta tai ikkunasta Esa Kettula.

rysi. Kyllä me ihmettelimme. Aune Maunuksela muisti ruokatunnin, kuinka eräs poika sieppasi vesikorveesta napon, johon pyysi jokaista kaatamaan eväspullostaan vähän maitoa, jota kotoa ei ollut evääksi pojalle antaa.

Kiertokoulutuvan lämmittämiseksi vietiin taloista halkoja.

Äitini kertoi, että joskus kiertokoululaiset saivat kutsua opettajan koulun jälkeen kotiinsa syömään. ”Kun Kustaa Knutman oli meillä meidän kutsusta syömässä, oli äiti lämmittänyt katkottuja sianmakkaroita voisulassa kraakupadassa. Jälkiruokana oli silloin mannaryynipuuroa. Kyllä opettaja tykkäs.” Tämä tapahtui n. vuonna 1910.

Kiertokoulun jälkeen saatettiin käydä joku viikko ”pikkukoulua” kansakoulunopettajan johdolla, ja sen jälkeen nelivuotinen kansakoulu, jonka ylläpitäjä oli vuodesta 1866 alkaen kunta valtion avustamana. Valtaalan kansakoulu on perustettu v. 1889. Oppivelvollisuuslaki v. 1921 sääti perustettavaksi kaksivuotisen alakoulun kansakoulua edeltäväksi kouluksi. Vähitellen kansakoulu kehittyi kuusivuotiseksi käsittäen luokat ensimmäisestä kuudenteen. Oppivelvollisuuslaki toi myös kansakoulun jatkeeksi kaksivuotisen jatko-opetuksen.

Pyhäkoulu

Suomen Pyhäkouluyhdistys perustettiin v. 1888. Sen tarkoitus on tukea ja ohjata pyhäkoulutyötä maassamme. Pyhäkoulua oli aikaisemmin jo pidetty luku- ja kirjoitustaidon ja kristinopin levittämiseksi lapsille ja nuorille. Muun muassa Edvard Björkenheim piti Orisbergin ja Seljänkankaan lapsille pyhäkoulua 1870-luvun lopulta alkaen. Esimerkiksi äidinäitini Sanna Nortunen s. Tervajoki 1864—1952, oppi lukemaan ja vähän kirjoittamaan Björkenheimin pyhäkoulussa.

Pyhäkoululla ei ole lukemisen tai kirjoittamisen kannalta enää sitä merkitystä kuin vuosisadan alkupuolella, jolloin pyhäkoulussa luettiin enemmän senkin takia, että kierto- tai kansakoulussa opittu luku- taito olisi pysynyt kesän yli muistissa.

Arkkipiispa Martti Simojoki on pitänyt pyhäkoulusanaa hyvänä, vaikka jotkut sitä arvostelevat liikaa kouluun viittaavana. ”Kristillisen kasvatuksen pahasti ohennuttua yleisessä koulussa kirkon on herättävä vastuuseen nimenomaan opettamisesta. Odotan puolestani, että pyhäkouluissa raamatunhistorian opetus saatettaisiin keskeisemmäksi. Se ei heikennä pyhäkoulun nykyistä merkitystä lasten hartaushetkenä, vaan päinvastoin tulee tapahtumaan, kun pyhä-

Joulukadulla

Loistaa talvi-iltaan pimeään
kirkkaat lamput yllä joulukadun,
ja sen varrella mä talot nään
valon välkkeessä kuin linnat sadun.
Kalliit lahjat, korut, herkutkin
ikkunoihin esille on tuotu.
Monin keinoin, lukemattomin,
niillä joulun tunnelmaa on luotu.

Kaikk' on kaunista, ja kuitenkin
sydämeni tääll' ei juhlaa vietä.
Ajatuksissani kulkemaan
lähden yksinäistä korpitietä,
missä alla taivaan holviston
Luojan omat jouluvalot palaa.
Siellä rikkumaton rauha on,
sinne täältä sydämeni halaa.

Ehkä erehdyn, mut kuitenkin
mitään en voi aatokselle sille,
että liian paljon uhrataan
nautinnon ja aineen alttarille.
Joulu on, mutt' on kuin aihe sen
oisi unohdettu perin juurin,
tehty markkinoiksi turhuuden
rakkauten riemujuhla suurin.

Liian kauas eksytty on pois,
mutta — paluutie on aina avoin,
kunhan sydämemme altis ois
Betlehemin paimenien tavoin.
Nöyryydessä valmiit oomme vaan
vastaanottamahan Joulun Lasta,
joka luopumatta toivostaan
yhä etsii majaa maailmasta.

Matti Nummensalo

Valtaalan kylän pyhäkoululaisia v. 1977. Mukana entisiä ja senhetkiset pyhäkoulunopettajat. Vas. ed. Harri Aikio, Mika Erkkilä, Sirkku Loukola, Maria Rintamäki, Vesa Maunuksela, Marika Maunuksela. 2. rivi vas. Ari Maunuksela, Minna Loukola, Johanna Kujala, Ulla Saari, Helena Tuuri, Juha Loukola, Juha-Pekka Maunuksela. 3. rivi vas. opettajita Ritva Loukola, Selma Vakkila, Selma Vainionpää, Aino Petäjä, Anja Erkkilä, Sylvi Ritari, Sisko Maunuksela ja Eila Salo. Kuva Matti Loukola.

koulutyöhön tulee lisää keskittymistä Raamatun ympärille.” (Martti Simojoki kirjassa Lapsen vuoksi, Suomen Pyhäkouluyhdistys 1888—1978).

Kylien kinkereillä asetetaan pyhäkoulunopettajat. Monet pyhäkoulunopettajat ovat pitäneet pyhäkoulu uskollisesti kylillään vuosikymmeniä.

Vinkkejä säästä

Jäljennös vuonna 1867 muistiin kirjoitettu, ilmoista, sateista, kuusta, auringosta ynnä muista. Kirjoitti Juho Iisakinpoika Miely Ylistarossa.

Ilman ennustuksia

Pakkaisen lauhtumisesta saadaan lunta, pieni hahluvainen lumisade tietää kireätä pakkaista, mutta isoo hahtuainen kohtuullista. Selkiätä Antinpäivää seudaa tasainen talvi mutta pilvistä epätasainen. Antti aisoilla ajaa, Siimon siltoja tekee. Viheriäistä joulua seuraa valkoinen pääsiäinen. Itätuulella alakava talvi pitää paikkansa.

Pilvistä

Synkiöistä pilvistä seuraa sade sitä pikemmin, jota lämpöisempi on ilma. Hentut valkoiset ja korkiella liehuvaiset pienet pilvet ovat poutailman ennustukset ja valkoiset alaiset pilvet tietävät lunta, mutta monikertaiset ja eriväriset pilvet tietävät ukkoista. Punaiset ja tummat pilvet aamuisilla ennustavat ripeettä saretta. Jos pilvet tulevat sateella läpiin, niin että sininen taivas nähdään pilkkuina toiselta puolen kajostavan, niin lakkaa sade kohdakoin. Jos pilvet äkkiä hajaantuvat ja kulkevat suurissa läjissä, niin on myrsky tulossa. Suudet kohdallansa olevaiset pilvet ovat myös rajutuulen merkit, mutta pienet köykäiset pilvet jotka ovat kiiressä kulussa, ovat kauniin ilman ennustukset. Samalla lailla ovat myös korkialla olevaiset punaiset pilvet ehtoisin kauniin ilman merkit.

Sateista

Jos sateessa rupee tuulemaan, niin lakkaa sade pian. Jos päivänpaisteella sataa, niin kestävät sateen kuurot usiasti monta päivää peräksyttäisin. Ehtoolla näkyvä taivaan kaari on sateen lakkauksen merkki. Pitkällisellä kaakon tuulella rupeevea sade on pitkällinen pohja. Pohjatuulella alkava sade on samallinen. Äkkinäinen sade ei ole pitkällinen.

Sateen ennustuksia

ovat myös seuraavaiset: Padat mustostivat ruat enemmän kuin muullosti. Nykyisin niittyheinä lemahtaa ehtoisin väkevältä, vesilätäköt ja kuljut tulevat pahalta ja köyret paisuvat, mettä näyttää entistänsä tummemmaksi ja sauhu laskeutuu maahan. Kaukaa näköalalla näkyvät kaikki tavallistansa suudemmaksiksi ääni kuuluu kauempaa kun muullostin.

Vesilinnut knopsuttavat ja plutikoittevat vedessä, pääskyiset lentävät liki vettä, hanhet ja ankat kuniivat ittiänsä rannoilla. Hyttyiset ja karpäiset purevat vihaisesti. Sateen hankkeissa kunivat enenmiten linnut ittiänsä ja kissat pyhkielevät päätänsä, taikka niinkun tavallisesti sanotaan, pesevät silmiänsä. Rajuja kaakontuulia seudaa myös sade.

Sumusta

Koko päiväinen kylmä sumu taikka synkkä ja valkoinen sumu soissa ja alankomaissa on kauniin ilman ennustus. Jos sumu kosteisina aamuina sataa maahan, niin tulee kaunis ilma, mutta jos sumu nousee ylösja ei ole kastetta, niin tulee sade, jos ei tuuli tule esteeksi. Synkkä sumu ehtoisin ennustaa yöllistä sadetta. Talvinen sumu itätuulella pakkaisilla, on suojan ennustus, mutta länsituulella pakkaisen. Senverran suvella sadetta, kun maaliskuussa sumua.

Aurinkoista

Jos aamupäivällä on kehä aurinkossa, niin saadaan sadetta ennen kahta päivää, mutta jos jälkeen puolen päivän on kehä, niin on ennen kolmea päivää sade odotettavana. Jos auringon noustessansa ja laskeissansa, punottaa, niin on pitkällinen kuivuus tulossa.

Kuusta

Kirkas täysi kuu on kauniin ilman ennustus, mutta keväisin tietää se yöhalloja. Keltainen kuu tietää sadetta, mutta punottava tuulta. Kokonainen vaaleva ja isoo kehä kuun ympärillä sameana ilmana, ennustaa rämseilmaa, mutta jos ilma vähittäin selkenee, niin tulee kaunis ilma. Poudaksi kuun kehä, sateheksi päivän sappi.

Tähdeistä

Jos tähdet näyttävät talvella pieniltä ja kirkkaasti kiiltäviltä, niin saaraan kovia pakkaisia. Monet tähden lennot ennustavat tuulta. Jota valkoisempi linnunrata syksyllä mikonpäivän aikoina, sitä kiiempi ja tasaisempi talvi on tulossa, mutta jos linnunrata on tumman pilkullinen, niin saadaan epätasainen ja suojakas talvi. Idänpuolimmaisesta päästä nähdään talven alku, ja järjestänsä länteen päin, koko talvi, mutta lännestä kevättalvi.

Tuulista

Koilista taikka itäpohja tuulta seudaa kaunis ilma, harvoin sade, mutta talvella tuo se pakkasen. Ehtoolla pilvisellä alkava koilistuuli on pitkällinen, mutta aamulla rupeevea kestää harvoin kauan, sen perästä seudaa Etelä taikka medi tuuli ja sade. Pohjatuulet kesäkuussa ennustavat viljavuotta. Äkkinäiset Etelä ja Länsituulet tuovat sateita. Erinomattain jos poudallaennen puoltapäivää alkaavat, se sade kun etelä tuulella alkaa, ei helpota äkkiä. Jos tuuli länteen kääntyy, samallinen laita on sen sateen, kun alkaa pitkällisellä lounatuulella. Idän ilmat ilkeimmät, pohjoisesta poudat pitkät, idän kesä idän talvi, idän ilkiät sateet, idän kaikki ilmat ilkiämmät. Jos ei luodetuuli kolmeen päivään muutu, niin se kestää 9 vuorokautta.

Keväästä

Jos lehdet ovat varisseet puusta, erinomattain koivusta lokakuun alussa taikka ennen lumisadetta, niin tulee lyhyt ja lämmin kevät, mutta jos ennen lehden varisemaa lunta sataa taikka vähänkin, niin tulee pitkä ja kylmä kevät. Jos enemmän lehtiä on puissa ensimmäisen lumen tullessa ja jota enemmän ja aikaisemmin sataa, sitä senkurjemmaksi tulee kevät. Ja jos ensimmäinen lumi syksylläsataa vallan sulaan maahan, niin tulee kuiva kevät, mutta jos ennen lumisadetta maa hiukankin on jäänyt, niin tulee senjälkeen kun pakkainenkin on ollut sateisempi kevät. Maan toukasta nähdään vuotiset ilmat, päästä nähdään kevät, keskusta suvi ja hännänpuolesta syksy. Minkävärinen kukin paikka, semmoiseksi tulee kukin vuoden aika, mustasta sateisen valkoisesta kuiva.

Suvesta (Kesä)

Suviset ilmat ovat enemmitten senmoiset kun kahden puolen kevätpäiväntasaustakin. Jos päivän tasauksen aika on kuiva, niin tulee suvikin kuivaksi. Jos se on lumi ja vesisateinen, niin tulee suvikin sateiseksi. Jos huhtikuun ilmat ovat samanlaiset kun päiväntasausten aikoina, niin on tietysti suvikin tuleva samanlaiseksi. Jos sammakot kutevat syvissä lätäköissä, niin tulee kuiva ja lämmin suvi mutta jos kutevat laidossa vedessä taikka semmoisissa lätäköissä josta vesi pian kuivalla kuivaa, niin on sateinen suvi tulossa. Rukiin hyötimiten ajalla on melkein samat ilmat kun sammakon kurunkin. Enemmitten tulee suvi semmoiseksi, kun talvikin on ollut, niin että jos tammi ja helmikuuna on lunta satanut tasaisilla ilmoilla niin tulevat heinä ja elokuutkin sateisiksi, mutta ryöpyt ja lumipyryt eivät tule lukuun, sillä ne ennustavat suven tuulia, mutta ei sateita. Sillä vaikka pyryillä ja tuulilla paljonkin lunta on satanut, niin on siitä sentään seurannut kuivia suvia. Koko kuun päivät ovat enemmitten senmoiset, kun alkukuun 7 ensimmäistä ja erellisen viimeinen päivä on ollut.

Sekalaisia ennustuksia

Tasainen selkeä ja luminen talvi on hyvän vuodentulon merkki, erinomattain syysviljan, siitä seuraa useasti aikainen kevät ja lämmin suvi. Märkkää syksyä ja penseää talvea seuraa kylmä ja kuiva kevät, kuivaa talvea märkä kevät, ja märkkää kevättä ja suvea kaunis syksy. Vilpoista toukokuuta seuraa hyvä heinävuosi ja märkkää toukokuuta kuiva kesäkuu. Mitä maaliskuussa sumua, se suvella saretta. Se maaliskuussa saretta, kun kesäkuussakin. Mitä maaliskuu säästää, sen huhtikuu päästää. Ehto ruskasta seuraa kaunis ilma, aamuruskosta tuulta ja saretta.

Tässä on muutamia neuvoja ja opetuksia suvi ja talvi-ilmoista, jonka tähän kirjoitin muistiin vuonna 1867 8 päivänä helmikuuta. Juho I.p. Mieltä. (Nämä ennustukset on Eila Tuominen kopioinut isänsä Lauri Ollikkalan muistiinpanoista, jonka isä oli syntynään Mieltä.)

Sä poika Pohjankyrön mies

*Tuhannen sata yksi kertaa
iski mies kivistä kipinän
sytykettä arasti tulittaa
tulenviriä syvän sykinnän*

*Sinkos liekkinsä palamaan
ja tuulille tulensa antoi
vaaravalkeaan tulikuumaan
uusia hiiliä alati kantoi*

*Ja sata yksitoista kertaa
pääsi tuliroihu sammumaan
uusi syttyi vailla vertaa
kuin aarnivalkea satumaan*

*Olihan Tulisalon tuohiset
toki palonarkaa koskettaa
viripuunsa sylintäyteiset
mitä tuuli ihana kohentaa*

*On Pohjan Pojan valkealla
syvässä kuuma tulimultaa
ompi hehkuvan hiilen alla
valukauhassa sulaa kultaa*

—•—

*Oli muinen kaskien sauhut
kytösavut huuhkajan huhut
oli Hypäjän kosken pauhut
kohisevan Reinilän kuohut*

*Sä arvaa tiedä tunne ties
Sä poika Pohjankyrön mies
ei lie milloin raskas ies
jos lämmin palaa kotilies*

Heini Vilja

Onnellinen joulu

*Pehmeä kihara
tyttösen poskella
kainalossansa kissa.
Jalkojen juurella lattialla
suuri karvainen koira.*

*Nyt koulukirjat on kaapissa
ja koulusta joululoma!
Oi, oispa se loma aina,
on siitä koulusta vain
semmoinen vaiva!
Kyllä seitsenvuotias
tietää .....*

*Pakkanen ulkona paukkuu
mutta tässä:
lähellä äiti ja isä
ja ne rakkaat eläimet,
on lämmin ja hyvä*

*Joulukuusi tuoksuu,
takassa hiipuva hiillos.
Uni silmäluomia sukii.
On hiljaista
tyyntä ja onnellista.
Jouluilta ihmeellinen .....*

*Nimimerkki
Linkki*

Kuutamoyönä

*Kuutamoyönä en väsy valvomaan
Näen huurteiset koivut kotipihallani
kimaltavia kiteitä hangella
Ja tummien kuusien varjot*

*Pieniruutuiset ikkunat jääkukkineen
antavat uskoa, että enkelit äskettäin
ovat kulkeneet tästä liki
ja hymyillen sipaisseet siivellään
kukkia ikkunaani*

*Kuutamossa on hyvä valvoa.
Kaikkea tätä kauneutta katsellen
Miltei korvin kuulla
revontulien räiskähtelyn
niiden kiivetessä kruunuksi
keskelle taivaanlakea*

*Sädehtivä kidemeri
Hanki, pilvien kyöneleet.
Linkki*

Molemminpuolista

Jos jollakulla on tiettyjä antipatioita kanahaukkaa kohtaan vaikkapa kananryöstön jäljiltä, niin eipä ole kanahaukallakaan sen suurempia rakkautuntoja ihmisiä kohtaan.

Nämä veitikat, jotka asustelivat kahdentoista metrin korkeudessa isossa risulinnassaan melkoisessa kuusessa, antoivat kovan metelin säestyksellä ymmärtää, ettei ihmisellä ole lähelle asiaa.

No aina ei meteli auta ja vastaan vänkäämisestä huolimatta ne rengastettiin sekä merkittiin tieteen kirjoihin. Kaiken kukkuraksi joutuivat linnut vielä valokuvaajan mannekiineiksi tehostaen kuusiensa olemusta siipiään läiskyttämällä sekä teräviä kynsiään käyttämällä.

Onnistui sentään muutama kuva, vaikka kuusi kesäisessä metsässä melkoisesti huojuikin.

M. Hannuksela

Jouluun

*Adventin portaat,
kohoavat kaamoksesta
jouluun valoon.
Arkimielen vaihtuessa
juhlaan seimellä,
juhlasalin avaruus on
kuten sydämesi.*

+++

*Seimeltä säteilevä rakkaus,
osoittaa näkemään
kärsivän lähimmäisen.
Luoden lämpöä ja valoa
yksinäisen iltaan,
antaen lapsenmielen
lähestyä joulunlasta,
Rauhanruhtinasta.*

SM

Joulun odotusta

*Lapsosten mielestä
joulu on satu,
joulu on makean maku,
pukinkontista lahjojen haku.*

+

*Pimentyvin illoin
tonttujen hiipat ne
nurkista vilkkuvat,
kulkuset kilkkaa
elämän olo on
riemua silkkaa.*

+

*Tähtöset lasten silmissä loistaa,
kynttiläin tuike iloa toistaa.
Jouluomenat nauravat puussa,
joku osin jo tyttösen suussa.*

*Laulaen lapset pyörivät,
aikuiset hyörivät
antautuen hetkiseksi
hekin lapsenmieliseksi.*

SM

Kyrölääset on viattoman vasikan piiskaajia

Tämä tapahtui ammoisina aikoina, kun nämä naapuripitäjät vielä kulkivat täällä Pohojankyröön kirkossa. Lährettihinpä eräästä Vähäncyron pitäjstä joulukirkkoon. Silloin vielä käytettiin härkiäkin ajokkina. Valjastettiin aamuyön hämärissä härkä kirkkoreen eteen ja lährettihin joulukirkkohon.

Silloin oli tapana, että kirkolle tuotiin pahantekijöitä, joille annettiin kirkonmenojen päätyttyä raippoja. Nytkin tuotiin yksi pahantekijä, joka sidottiin hevospuomiin kirkonmenojen ajaksi.

Kun ne olivat päättäneet, mentiin antamaan pahantekijälle raippoja, mutta suuri oli hämmästys, kun miehen sijalla olikin pieni vasikka.

Taikauskolle oli suuri sijansa siihen aikaan. Luulitiin, että tämä mies oli noitunut itsensä vasikaksi ja niin sai vasikka ne raipan iskut. Mutta kun vähäncyroläänen isäntä, joka oli tullut härällä aikoi lähteä kotiin huomattiin, että oli tullutkin pian poikivalla

lehmällä, joka sitten kirkonmenojen aikana oli poikunut. Se pahantekijä huomasi tämän olevan pelastuksensa ja sitoi vasikan tilallensa puomiin, päästen itse raipaniskuilta. Tämä sotku oli aiheutunut siitä, että siellä vähäncyroläässä talossa oli härkä ja lehmä päässehet irti ja vaihtaneet paikkaa, ja kun oli kirkkoon lähettäessä pimeä ei vaihtoa huomattu. Siitä kyrölääset sai nimensä "Viattoman vasikan piiskaajat".

Muistiin merkitsi
Kerttu Kivimäki

Jekku

Jekku on 10 vuotias valpas koira. Jekku seuraa isäntäänsä (kuin hai laivaa) ja menee mielellään metsälenkeille. Jekku vahtii tarkoin pihapiiriä ja varsinkin luukätköjään.

Kun me ihmiset ajattelemme että vapaana juoksevat koirat voivat purra niin koirat ajattelevat niin kuin ressu tässä piirustuksessa.

Jani Vuorio 10 v.

JANI VUORIO 10 v.

Jani Vuorio

Muistelmia Isonkyrön Pappilansaaresta

Vuosikymmeniä, ellei vain vuosisatoja, on pappilansaari ollut suosittu kesäjuhlapaikka Kyrönmailla.

Saaren keskellä on laaja ruohokenttä, jota ympäröivät tuuheat tuomet, koivut, haavat ja myöhemmin istutetut jalopuut.

Kulku saarelle oli aikaisemmin Knaapilan myllytien kautta, alavaa kannasta pitkin. Siinä oli pahainen kärrytie, polkuja ja paju, sekä leppäpuskia.

Myllyjuovan partaalla oli matala punainen asutus. Talossa asui tämän vuosisadan alussa mm. tulisieläinen, viiksiniekkä puhuja Vihtori Repo vaimonsa ja kolmen poikansa kanssa. Heistä Eino S. Repo s. 1907 samassa paikassa. Hän oli myöhemmin Yleisradion pääjohtajana. Myöhemmin talossa oli Uran leipomo ja nyt Isonkyrön Säästöpankin toimitalo.

Kevätjät ja tulvat pyyhkivät kannaksen yli ja runnoivat saaren rantapuita, mutta pitivät pappilanlahden veden puhtaana. 1940-luvulla nostettiin rakennus- ja kivijätteillä kannasta ja pappilanlahden perukkaa. Näin saatiin kulku nykyiseltä paikalta. Kulkupaikka oli vielä myöhemmin rummutettava, koska lahti saastui, sinne laskevien viemärien takia.

Isossakyrössä oli kirkkoherrana rovasti ja professori Lars Stenbäck vuosina 1856—1870. Hänen sukinsa oli lähtöisin Laihian Liukusta. Myöhempi

kirkkoherramme rov. Simojoki oli äitinsä kautta samaa sukua. Stenbäck oli tunnettu runoilija ja ruotsalaisen virsikirjan uudistaja. Nykyisessäkin virsikirjassamme ovat mm. virret 132, 395 ja 410, sekä hengelliset laulut ”Jeesuksen silmien eteen” ja ”Kun maan ja mantereen” hänen sepittämiään. Stenbäckillä oli pappilansaaren länsipäässä pieni punainen maja, jossa hän valmisti runojaan lintujen viserrellessä ympärillä olevissa haapapuisissa.

Tämä Stenbäckin maja on vielä paikoillaan, joskin ilkeivällä kohteena.

Pappilasta johti saareen n. 30 m. pitkä kapea kävelysilta, jossa oli käsikaiteet. Muistan hyvin sillan, jossa pojankoltiaisina juoksenneltiin. Silta poistettiin vasta 1920 luvulla tarpeettomana, koska rov. Vainio ajeli mieluummin moottoriveneellä.

Rov. Stenbäck oli viimeisenä vuosinaan raihmainen mies, ilmeisesti reuman takia. Jäidenmenon aikana hänet autettiin pappilan ikkunasta seuraamaan luonnon mahtavia voimia, kun jäät ryskyen purkautuivat molemmin puolin pappilansaarta.

Isäni, v. 1871 syntynyt Kaarlo Komsila, tapasi kertoa, että v. 1917 pidettiin pappilansaarella tavanmukaista NS:n kesäjuhlaa. Kokoontumisvapaus oli, mutta venäläiset valvoivat niissä suoritettua ohjelmaa. Yleisöä oli runsaasti ja edellä mainittu Repo

oli pitämässä voimakasta isänmaallista juhlapuhetta. Paikalle ratsasti kolmimiehinen venäläisten patruulli, miekat vyöllään. Isäni oli poliisikonstaapeli ja virkapuvussa paikalla valvomassa järjestystä. Partiojohtaja kysyi isältäni, että ”Mitä tämä mies puhuu”. Hän pitää esitelmää hevosenkasvatuksesta”, oli ilmoitus. — ”Harasoo” oli patrullinjohtajan hyväksyvä vastaus ja he ratsastivat pois. Juhlapuhuja Repo oli hevostenkasvattaja ja vaihtaja. Kalle Komsu puhui jonkin verran venäjänkieltä, koska oli ollut kolme vuotta Vaasan Tarkkaampujapataljoonassa aliupseerina ja siellä oli venäjänkielinen komento.

Yleensä pappilansaarella pidettävien kesäjuhlien yhteydessä pidettiin myöskin urheilukilpailuja, joissa lajeina oli kuula, pituus ja 100 m juoksu. Muistelen, kun 1920 luvulla Isonkyrön nimismies Jussi Karaskin hyppäsi pituutta lähelle 7 m. Tämä kapt. Karas menetti henkensä kesällä 1943 Kannaksella, kun Kivennavan Siesjärvellä olevassa koulutuskeskuksessa räjähti hyökkäysvaunumiina hänen käsissään.

Juhannuspäivänä 24.6.1941 oli meillä pappilansaarella II/JR 37, eli ns. Ratian pataljoonan lähtöjumalanpalvelus. Ilma oli lämmin. Tuomet kukkivat, kesä oli kauneimmillaan. Pataljoonalla oli lähtö edessä rintamalle. Patlj. pastori Nyyrikki Nurmi Turusta piti saarnan. Veisattiin mm. virret ”Sun kätes Herra voimakkaan” ja ”Jumala ompi linnamme”.

Lähtö oli seuraavana päivänä. Pataljoona kuormattiin kalustoineen pitkään junaan Tervajoen asemalla. N. 800 Isonkyrön, Laihian ja Vähänkyrön miehen huoleton matka tuntemattomaan määränpäähän oli alkanut. Runsaan kahdenviikon kulluttua oli Kiteen Välivaarassa kaatunut 45, ja haa-voittunut 121 miestä tästä joukosta. 12.7.1941 kaatui ensimmäisenä Vähänkyrön komppanian päällikkö luut. Kaarlo Simojoki, Isonkyrön kirkkoheran poika ja pappilansaaren kasvatti.

Pappilanlahti on syvä. 1930 luvulla oli pappilanpuoleisessa saaren rannassa olevassa isossa koivussa köysi riippumassa. Se oli kiinnitetty korkealle puunhaaraan ja alapäässä oli rengas, josta pidettiin käsin kiinni ja kiikuttiin, sekä sieltä sukeltettiin ylhäältä keskelle pappilan lahtea, eikä pohjaan päästy. Keran muistan lahdessa olleen vesipallo-ottelunkin vaasalaisten ja jonkin muun joukkueen välillä.

Noin v. 1920 sattui onnettomuus, kun pojat ammuskelivat kaloja pappilansaaren rannassa. Pekka Revon ase laukesi ja nuorempi n. 6—7 vuotias Lauri veli kuoli heti.

Viimeisinä vuosikymmeninä on pappilansaari vielä ollut monien maakunnallisten juhlien pitopaikkana. Kahden viimeisen maatalousnäyttelyiden kulkueet on siellä nähty. Sotaveteraanien, E—P.n Nuorisoseuran ja Säästöpankkiyhdistyksen kesäjuhlat on pidetty. Myöskin ulkoilmateattereita on vierailut, omien NS.n näytelmien lisäksi.

1950 luvulla rakennettiin saarelle laululava, josta torvisoittokunta, kuorot ja orkesterit ovat kajautel-

Joulu

*Joulu on rauhaa, rakkautta,
lämpöä ja läheisyyttä.
Joulu on muisteloita
lapsuuden jouluista,
joulunaistimus on
herkkää valoa,
hyvänmielen ja joulunkukan
tuoksua sekoittuneena
joulukuusen hymyyn.
Me koteloidumme
joulunsanomien sisälle,
täällä kipinöivien
lumitähtien maassa.
Näin kääriytyen arkielämästä
joulunkullanpunaiseen,
pysähtyen kuulostelevaan
jouluntuoksuun
huurteen valossa.*

SM

leet säveleitään. Painikilpailuita ja palokunnan harjoituksiakin on siellä kesäisin pidetty.

Leirintäalueenakin saaren käyttö on jäänyt vähäiseksi. Eikä mustalaisillakaan ole enää hevosia, joita he siellä syöttelivät. Saari on rauhoitettu nykyisin lähes yksinomaan ”puliukkojen” käyttöön.

Mielestäni olisi pappilansaarta käytettävä runsaammin yleisenä juhlapaikkana. Muonituspuoli on yleensä siellä ollut ”pullonkaulana”. Näyttää siltä, ettei paikkakunnan nuorempi polvi tunne koko pappilansaaren olemassaoloa.

Kysyä täytyy, onko pappilansaari unohdettu helmi Isossakyrössä. Kirjassa Kytösavut VI mainitaan Isonkyrön pappilansaari yhtenä maakunnan huomattuimmista kesäjuhlapaikoista luonnonkauneutensa perusteella.

Kalevi Vuorinen:

Uudenvuoden vastaanotto etulinjassa

Luulen, että etulinjan joulun- ja muiden ”juhlien” vietosta on aika paljon kirjoitettu, mutta toivon, että voisin tuoda esiin joitain uusia piirteitä. Ajat olivat silloin ankeat ja ruudinkatkuiset. Sitä suurempi syy on antaa arvo sille, että nyt asiat ovat hyvin.

Joulu meni etulinjassa niinkuin muutkin päivät. Sen ajan joulutunnelmia kuvanee ”Jermun joululaulu”, josta muistan seuraavat säkeet:

.....
Joulu on jo ovella
käsikranaatteja ripustettu
ompi kuusen oksille

Kirjoittaja maihinnousukengissään.

Kiitos sulle muonamikko
lotinastas vellistäs
Kiitos sulle rättimikko
maihinnousukengistäs

Etulinjan yö. 2. tunnin aikavalotus.

Täysosuma komppanian varus- tai rätti-mikon varastoon.

Joulua seurasi uusi vuosi. Olimme Karjalan Kanaksella etulinjan korsussa. Sotavuosi 1942 tuli muutaman tunnin kuluttua vaihtumaan sotavuodeksi 1943. Istuimme korsun pöydän ympärillä. Karbidilamppu antoi valoaan. Korttipakka lojui lampun vieressä. Tuumittiin, että jotain pitäisi järjestää vuodenvaihteen kunniaksi. Mahdollisuuksilla oli rajansa. Joukossa oli pari Hesän poikaa. He olivat nähneet uudenvuodenvastaanottoja kunnialaukauksin ja ilotulituksin. Onhan meilläkin aseet ja valopistoolit raketteineen. Olimme siinä iässä, ettei paljoa tarvinnut yllyttää. Oli kyllästytty tasapaksuun tapahtumattomuuteen.

Tultiin siihen tulokseen, ettei kannata oman korsun pihaan mennä ammuskelemaan, vaan etulinjan juoksuhautaan. Siellä on konekiväärinkin asemissaan. Ei tarvitse etukäteen varoittaa kovapanosammunnasta, vaan linjan toiselle puolen passaa nikkelin antaa vapaasti lentää. Näissä oloissa ei tarvitse peljätä vaikka ilotulituksesta lähtenyt kuula kajahtaisi jonkun Vanja Vasiljevskin kalloon. Olisihan se toista kaatua urhona kuin kunniaton kuolema siviilissä vanhana ja raihnaisena. Justiin vuoden vaihtuessa tulisi siirto taivaallisiin sotajoukkoihin. Siellä on kultaiset konekiväärät ja vitivalkeat lumipuvut. Me tarjoamme mahdollisuuden. (Ajan huumoria)

Joku kävi naapurikorsun radiorämästä ottamassa aikamerkin ja kellot tarkistettiin. Yhteislaukauksen piti rävähtää justiin vuodenvaihtumishetkellä. Ve-

dettiin välillä nokkaunet. Vartiomies hälyytti puoli kahdentoista aikaan. Vedettiin manttelit ja lumipuvut päälle. Lähdettiin kiväärin hihnasta olalla hiljalleen yhdyshautaa pitkin astelemaan etulinjan tukikohtaan. Asetuttiin konekiväärin viereen. Kellomies huolehtii ”neiti ajasta”. Vanhasta sotavuodesta olivat viimeiset minuutit jäljellä. Kellomies kehoitti valmistautumaan. Kaikkien sormet olivat liipaisimella. Pian alkaa. Kellomies rupesi lukemaan yksitoikkoisella mutta kuuluvalla äänellä: PAIKOILLE ..... VALMIINA ..... NYT!! pamm.. pam.... rätä.tä.tä.tää. pam.pum.pam.rätätätätää. Uudenvuodenyön hiljaisuus muuttui yhtäkkiä kovaksi rätinäksi ja suuliekkien salamoinniksi. Valoraketit nousivat sähisten ilmaan, saavuttivat lakipisteensä ja alkoivat laskeutua alaspäin valaisten tienoon. Kranaattien katkomien puiden tynkien varjot liikkuvat hangella. Varjot seurasivat valoraketien liikkeitä. Ilotulituskin saavutti lakipisteensä.

Sen jälkeen laukaukset harvenivat ja pimeys jälleen peitti tienoon. Vartijat jäivät paikoilleen. Toiset menivät korsuun nukkumaan ja odottamaan omia vartiovuorojaan. Hauskaltahan tämä tempaus muistuu vieläkin. Minkä verran siinä järkeä oli, sitä älkää kysykö. Minkä verran koko sodassa on järkeä? Jos Rokan Antti olisi ollut porukassa, niin hän olisi arvostanut tempauksen tärkeäksi ”mielenratekian” kannalta.

Erillaiset atventtiajat ja joulu

Lyhenee päivät pimeät, meillä täällä pohjolassa. Kylmenee ilmat koleat, myöskö mieli meidän — ihmisten? Se ei oo tosi — toivottavasti!

Tuli aika atventin, — ja pikkujoulujen, riemu riehakas — keinotekoinen. Kengät, puku tarvitaan ja kampaus kera voiteitten monensorttisten. On liike vieressään toinenkin ja myyjä taitava, muodin viimeisen tunteva. Kyllä oli valuuttaa. Komerossa tilaa raivataan, tantulle tärkeälle — ulsterille uudelle. Siellä ahdasta ennestään: puku — mielestä mallinsa menettänyt, — kaatopaikalle kiikutetaan!

Unohtuu kiireessä luulotellussa lähimminmäinen: kulkija yksinäinen, ”poika varjoisalta kujalta”! Alustaksi jalkainsa sen sai ehkä jo syntyissään! On tottunut kylmään moni-ilmeiseen, — se Hänelle on kotoista!

Tungokses toistansa tuupitaan, meno vauhdikas hermot kiristää. Joulu mielen oikean voi se pois karistaa. Kiireisen kassan kilinä, kyllä kukkaron keventää. Kevyesti kantaa jaksaa, kassit, pussit painavat, jos ei alla kuoren kiiltävän, oo kassalta piilossa — ”kynääkään”!

Tylsistyi(kö) kuulo itkulle Isän ylhäisen, huuto sie-lussa, sopukoissa sydämen: = Hoosianna, — poika

Daavidin”! Soi jossain kaukana: — ”taivaan valoa ja rauhaa päälle maan”!

Valkenee aaton aamu juhlava, saa kiireet viimeiset huippunsa. Täyttää kansa kadut, kaupat, — unoh-tuivat tuomiset tärkeät. —

Jo hellittää ote arkinen, — aukenee pullo poksah-taen. Pöytä peittyi herkkuihin, joitt, vatsoihin, — jo kylläisiin, — tuoksu ahtaamahan houkuttaa! —

Soi yllä kaiken hälinän, — ”kilisee, kilisee kulku-nen”! Ei itku lapsen nälkäisen.

Tuo mukaan ruutu sähköinen, tontut, pukit partai-set. Pois jää tumman katse anova ja raajat luisevat. — Näin rauhaa meille vaan!!

— — — —
Täytyy penkit kirkkojen, — kerran ainoisen!
Haaviin kerääjän kijahtaa lantti laiskasti, — ”oon itsekin vähäosaisin! On joulu myöskin pankeissa ja siellä ovet lukossa. On kemut — bingo huomenna ja käteinen on vähissä!

Soi väsyneesti — ”kiitos, kunnia, — kun antoi ai-noon poikansa”!! Näin mukaan kaavan moitteetto-man, on tärkein ohi joulusta. Voi ”Fariseus” hel-po-tuksesta huokaista ja jälleen jatkaa matkaansa!!

marnen

*Tänä jouluna Jeesus,
en tuo sinulle kultaa, mirhamia, enkä pyhää savua,
sillä niitä minulla ei ole.*

*Mutta löysin roskista
tämän sydämen muotoisen lippaan.
Se oli likainen ja pölyinen,
mutta kun puhdistin sitä, huomasin
että se on kultaa.*

*Katso itse, se on oikeata kultaa.
Mutta sisäpuolelta en saanut sitä puhtaaksi,
vaikka yritin.*

*Tänä jouluna Jeesus pyydän,
että puhdistaisit tämän lippaan
ja täyttäisit sen kauneudella.*

*Minä ripustaisin sen sydämeni kohdalle
ja siitä se säteilisi kauneutta
silmiini ja korviini,
käsiini ja jalkoihini.*

*Mutta ennen kaikkea se säteilisi kauneutta
lähimmäisteni ja minun välille.*

Ratas

Muuan Joulurukous

*Herra,
anna meille oikea joulumieli,
muista heitäkin,
joilla ei ole työtä.
Anna jokaiseen kotiin
joulun rauhaa ja lämpöä,
uskoa ja toivoa
tulavaisuuteen.
Anna rauhaa soivat joulunkellot,
opeta nöyryyttä ja kiittollista mieltä.
Auta hiljentymään
seimenlapsen edessä
tänäkin jouluna -82 amen.*

SM

Kirjoittanut Eino Mäki

Joulu mietteitä

Taas odotus, niin rauhaisa hiljainen on kotiseudun luonnon, mielis ihmisten. Puvun valkean verhoeseen luonto saa, sävelet jouluvirten kauniit, rakkaat saapukaa.

Tuo odotus salainen rinnoissa ihmisten se on, se kätkee vuotten ilot, surut kohtalon. Sen takaa lapsuusmuistot kauniit mielet herkistää. Vuoden viimeisen, tuo kuva kirkkaimmaksi jää.

Taas vuoden mitta, niin paljon muuttanut on tietä, ei rakkaat kodit entistä joulurauhaa vietä.

On tuoni vienyt rinnalta puolison tai lapsen, tuo kyynel verhona on jouluilon puolison ja harmaa hapsen.

Vaan murtua ei joulun julistus murheitten alle saa, tuo viesti kedon paimenten, taas jälleen — oi kuunnelkaa.

Rukoillen hiljaa, jouluvirretkin veisatkaa kiittäin suurta Herraa, elomme tien ohjaajaa.

Tie tuttu aattoillan, luo Pyhäkköemme johtaa. Siel kynttiläin, tuhanten liekkien loisteessa ystävät kohtaa. On joulusi hetkistä rakkain tuo varmaan, kun elää saat muistoissa luona rakkaasi, ystävän armaan.

Tää hetkikö, joulusi hetkistä suurinko oisi, se rintaasi toivoa, elämän uskoa toisi.

Rukoillen, kiittäen polkua jatkan — tiedä mikä on määränpää.

Hiljainen toivo rinnassa luokse kynttiläin, rakkaimman rinnalle jää.

Et orvoksi surusi keskellä jäädä saa, oi ystävät rinnalle surunkin keskellä saapukaa. Tuo joulun viesti, sotakentille nälän ja kärsimysten soikoon Enkelten kuoron sanoma kaikille kansoille.

Maito maistuu

Tämä kuva on vuosien takaa, kun yksi käpytikka oppi kulkemaan koiramme maitokupilla. Aamuin illoin se lensi pihapihlajaan tähyttämään, kuinka turvallista mahtaisi olla laskeutua lämmintä maitoa sisältävän kupin reunalle. Jos koira sattui olemaan

omissa oloissaan vähän sivummalla, käytti tikka oitis tilaisuutta hyväkseen. Nautiskelua haittasi jonkin verran koiran järjestämät äkkilähdöt.

M. Hannuksela

Puolukka kukkii.

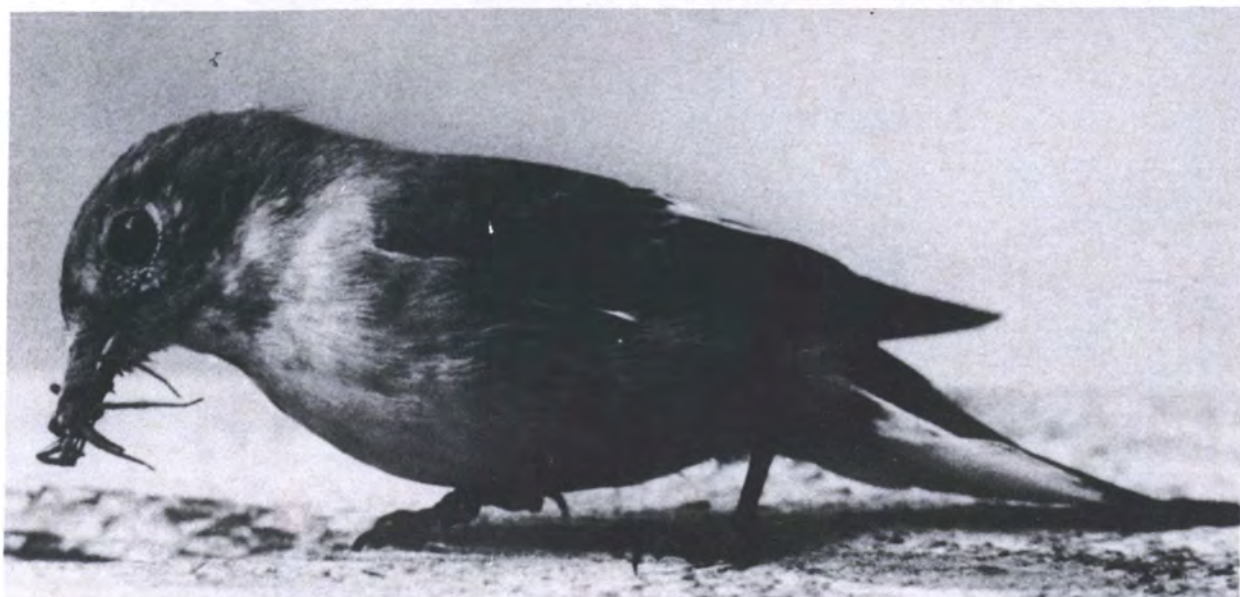

Lanttuperhonen.

Ensilumi.

Kirjosieppo tuo ruokaa poikasilleen.

Isonkyrön kantatalojen nimet

Aikojen saatossa Kyrönjoen varrella Isonkyrön alueella on ollut lukematon joukko taloja. Paljon taloja ja talojen nimiä on hävinnyt ilman, että niitä kukaan merkitsi muistiin. Kuitenkin 1600- ja 1700-luvun vaihteessa silloin jäljellä olleet kantatalot numeroitiin ja niiden nimet vietiin kirjoihin, joissa ne ovat säilyneet. Tässä ovat Isonkyrön kantatalojen nimet.

Orismalan talot syntyivät luultavasti varsin myöhään keskiajan lopulla Orismalanluoman varrelle. Asutushistoriallisesti Orismala on muistuttanut enemmän Nurmon uudisasutusalueita 1500- ja 1600-luvuilla kuin muuta Kyrönjokivartta.

Orismalan kantataloja olivat Skinnar eli Kinnari, Liimakka, joka alkujaan oli Punkareita ja sai tämän nimen luultavasti savolaisesta uudisasukkaasta 1600-luvun alussa, Mielty, Trombari, Karhu, Katila ja Varsanpää. Katilan nimen perimätieto selittää syntyneen muinoin tienoota asutettaessa. Uudisasukkaista oli tullut Orismalanjoelle. Yksi oli asettunut liian lähelle toista, joka oli harmistuneena ruvennut huutelemaan: Ka tilaa, ka tilaa! Luultavasti Katilan nimi on syntynyt taloa muinoin jo keskiajalla isännöineestä Kettil-nimisestä miehestä.

Muita Orismalan kantataloja olivat Laurila ja Arkkola, jotka alkujaan olivat Punkareita, Sukka, Kannosto, Annala, Mononen, Mylläri ja Skuggi, joka sittemmin on tunnettu Kukina. Moni muinoinen kantatalo on hävinnyt, niin on käynyt Kurkon, Flemingin ja monen muun. Jouppilan talo oli sekin muinoin Orismalassa ja ehkä alkujaan Punkareita. 1600-luvulla se muodosti Orisbergin ruukin perustaa.

Valtaala koostui 1500-luvulla lähes pelkästään Valdar-nimisistä taloista, joita oli muinoin ainakin viisi. Sittemmin 1600-luvun lopulla kylässä oli yksi Valtari sekä Maunuksela, joka oli alkujaan Valdar, muut talot olivat Kallio, Nortunen ja Laggar.

Kuivilaa asui 1500-luvulla Kuivisten suuri suku. 1600-luvulla kirjoihin vietiin Kujalan, Soinin, Skultin, Rourun ja Piuholan talot. Kuivisista on kertonut vain Soinin talon nimi, joka on peräisin Sven Kuivisesta. Ehkäpä nimi elää myös Kujalan nimessä.

Joen toisella puolella olivat Ritarin kaksi taloa, sekä Esalan usein autiona ollut talo.

Ulvilan talot olivat 1600-luvun lopulla Ulvinen, Erkkilä, Plukki ja Sippola. Ulvinen on tunnettu Nikulana yhden 1500-luvun isännän mukaan, ja Sippolakin oli Ulvisia muinoin.

Lauroolan kuuluivat Dantsarin eli Tanntarin, Turpan, Ollikkalan, Heikkilän ja Perttilän talot. Perttilässä ei ole kuunaan asunut ketään tarujen Aaroni Perttilää saati Kustaata, mutta talon vanhempi alkuperäinen nimi on kyllä ollut mahtava, Furste.

Lauroolan tienoolla oli Knöppejä 1500-luvulla, joista on periytynyt sittemmin tunnetut samannimiset torpat.

Napuen taloja olivat 1600-luvun lopulla Äijälä-Sippola, Rautio, Killinen, Vuotila, Kontturi, Perttula, Vakkuri, Kurko ja Mäkelä. Kun Napuen mahtavasta historiasta on tehty selkoa muissa yhteyksissä, mainittakoon nyt vain, että kylässä oli 20 taloa 1500-luvun puolivälissä, ja sieltä asutettiin Pohjanmaata.

Palon kylä oli Isonkyrön pisimpiä kyliä. Muinoin se oli jakautunut pienempiin osakyläin. Palon taloja olivat Palo ja Vähä-Palo eli Marttila, Rein eli aikaisempi Pulmu tai Peurala, Tummunki, Penttalan maakauppiastalo, Luoma, jonka alkuperäinen nimi on hämärtynyt, Kontsas ja Vaismaa. Muinoin kylässä oli kolme Pernun taloa. Olli Pernun talo on tunnettu nyt Nivukoskena, muut Pernut on sittemmin tunnettu Varpolana ja Pollarina. Pukkisen talon on tämän niminen yhä. Vielä Palonkylään on kuulunut Pisan talo, johon liittyy paljon perimätietoa.

Lehmäjoella asuttiin ehkä jo 1560-luvulla. Kantatalonsa kylä sai 1600-luvun alussa, ja ne olivat Klemola, Karhu, Tuuri ja Nikula. Yksi Lauroolan isännistä muutti ennen nuijasotaa Lehmäjoelle siksi, kun salama poltti hänen talonsa.

Ventälän kantatalot olivat 1500-luvulla Vilmareita, Wendellejä ja Hämäläisiä. Sippola ja Laurila ovat sittemmin kertoneet Sipi ja Lauri Vilmarista. Toisesta Wendelistä tuli Jussila ja toisesta Ventä. Paavolan nimi kertoo Paavali Hämäläisestä. Knaapi on voinut olla alkujaan Kaupi.

Taipale kuului muinoin Napuen kylään, ja siinä oli 1500-luvulla parhaimmillaan puolen tusinaa taloa. Niistä säilyivät vain Napuelta asutetut Knuuttila ja Taipale sekä Talso.

Ikola oli Arrapelto-nimisenä muinoin koko mahtavan Kyrön suurpitäjän keskus. Kirkon ympärillä olivat pappila ja joukko muita taloja. Mahdollisesti pappila oli muinoin Mukku-niminen talollistalo. Varsinaisen Arrapellon taloja oli niitäkin useita 1500-luvulla. Jäljellä ovat vain Smålar, jonka aikaisempi nimi oli Smårod sekä kolmesta autiotalosta muodostunut Komsila. Suomalaisen suvun juuret voivat olla yhdessä Suomalainen-nimisessä talossa, joka autioitui 1500-luvulla ja jonka maat jaettiin parempioisaisille naapureille.

Varsinaisen Ikolan taloja olivat Ikola ja Rinta, joka sekin oli muinoin Ikola sekä Mullola eli Ihamäki.

Tuuralan talot ovat käyneet paljon muutoksia nimissään. Vain Nuuja, Tuura, Turja ja Korvola tunnettiin näillä nimillään sekä 1500-luvulla että myöhemmin. Klampun alkuperäinen nimi oli myös Tuura. Mistä Klamppu-nimi on tullut, sitä ei kukaan tiedä. Kiltilä oli alkujaan Nuuja, mutta kun siihen

liitettiin autioituneen Kiltisen maat Arrapellon kylästä, muuttui myös talon nimi. Pakkalan kulttuurihistoriallisesti merkittäviä taloja oli muinoin kaksi ja niiden nimet näyttävät olleen kummankin Kestilä. Luhtalan alkuperäinen nimi oli Liuhtari muistona siitä, kun tuo osa Tuuralaa oli osa muinaista Liuhtarin mahtikylää. Hintun alkuperäinen nimi oli Korvola.

Hevonkoski oli muinoin Mottisen maakauppiassuvun hallussa. 1600-luvulla kylän talojen nimet olivat Hoppa, Tuuri, Tanonen, Välma, Pikkala, Barsk ja Antila.

Palhojaisten kylä oli sekin Palonkylän kaltainen pitkä kylä. Kylässä olivat 1600-luvun lopulla Yli-Rengon, Ala-Rengon eli Rengon, Kaustisen, Annalan eli myös Kaustisen, Saaripään, Frustin, Sippolan, Söyringin ja kahden Minnin talot. Söyrinki on saanut nimensä taloa 1500-luvulla isännöineestä Söf-ring-nimisestä isännästä. Minnin nimen on selitetty johtuneen siitä, kun paikalla muinoin oli joen suu (Äminne).

Yryselä oli Isonkyrön viimeisiä kyliä ajajuoksuun. Näyttää siltä, että asutushistoriallisesti Yryselä on enemmän ollut yhteydessä Hiiripeltoon päin kuin Isonkyrön kantakylään. Talot olivat Jolkka, Hissa, Mustapää eli Ollila ja Hurri. Yryselään luettiin myös Seppola aivan Vähänkyrön rajalta.

Kyrönjoen etelärannalla Hevonkosken jälkeen on Ritaalan kylä, jonka kantataloja olivat Ritari ja toinenkin Ritari, jota myöhemmin on kutsuttu Rintataloksi, Varo ja Kauppila, joka aikaisemmin oli Palhojaisista päin asutettu Renko.

Kylkkälän kylän nimi on kaiki Nikolaus-nimestä. Taloja olivat Keko, Munkki, Eerola ja Puotu eli Pouttu. Aivan viimeiset talot muodostivat Perälän kylän. Siihen kuuluivat Varpulan, Nyysjön ja Seppäsen talot. Perälä-nimi ei kuitenkaan tarkoita sitä, että talot olisivat olleet ”perällä” Kyrön kirkonkylästä katsoen vaan Tervajoelta päin, sillä Perälä on ollut enemmän tähän kylään yhteydessä asutushistoriallisesti kuin Isonkyröön.

Ilpo Lagerstedt

Muisto

Kirj. Eino Mäki

Tuon sanan ääreen pysähryn usein yksinäisyydessä, elämän tien käyressä aina uusia tuntemattomia salattuja kohtaloita kohti

Tuohon muistojen ketjuun on tallettuna niin paljon rakkaita, tuttuja, elämän varrella koettuja ja elettyjä, eri elämän vaiheita, niin yksityisen ihmisen kun häntä ympäröivän yhteisönkin piiristä.

Ihmisen elämän mittaa käyttäessämme vertailun kohteena huomaamme, että eletyt vuoret luovat aina sisältörikkaimman muistojen kokonaisuuden eli ilta-auringon kajo luo taakse mittavimman varjon.

Mutta voiko ihminen löytää itselleen jonkinlaisen tuen ja lohdun, elämään vaihtelevien maininkien keskellä purjehtiessaan, tuosta eletyn elämän kokemuksista muorostuneesta muistojen monivaiheisesta ketjusta. Se on aarre jonka tuoma tuki on ihmisille arvaamaton.

Se on kun rauhaisa ranta joka rauhoittaa ja tyynnyttää raivokkaimmankin laineen. Mutta se on myös varoittamassa tyynen sataman lähtevää purjehtijaa, nousevasta myrskystä.

Muistot ovat aarteina korvaamattomia, ne tulevat rinnalle iloon ja suruun, hilliten ja lohduttaen, mutta ne ovat kun matkasauva heikolle kulkijalle

Tarvitsemme vain taitoa että osaamme oikein lukea tuota salattua muistojen rihmaa lukea sitä niin, että sieltä paljastuvat nuo rohkaisevat ja varoittavat tien viitat.

Jokaisella meillä on oma muistojen rihma siihen kuvastuu meidän sisäinen olemuksemme ja ulkonainen ilmapiirimme, missä me elämme

Ja vielä me luemme jokainen sitä omalla tavallamme Kunpa osaisimme lukea sitä oikein.

Vastauksia kysymyksiin

Aika tämä kiireinen, vauhti kova, hirmuinen, kysymyksiä nostattaa: —Se koska, mistä alkoikaan? Syy siihen missä lieneekään? Ne vastaamahan pakottaa! Sen löytää kyllä jokainen, kysyjä luja, kes-tävä. Siitä kukaan ei oo estävä!

Ennen vähis taajamat, ihmisten tiuhaan asuttamat. Oli maalla kylät rauhaisat, asujat siellä tervehet, ei hermostuneet, vihaiset. Näkivät ihmeet luonnon ikuisen, kuulivat laulut lintusten, — tekivät työnsä kiittäen.

Nyt nähdään rikkaus naapurin, — ei tuskaa alla turkkien, ei peitettä petollista kateuden! Äidit pien-tenkin lapsien usein ajaa kelkkaan kiireiden, tavoit-telu tavaran paljouden. Ja perheen paha painajainen, on houkutus Alkon ainainen! Siitä väsymys moni-ilmeinen. Sitä onnistu ei poistamaan, hetket harvat hartauden, juhlavuus joulukirkkojen!

Ennen lapset vastaan siunaten otettiin, tervetul-leeks toivotettiin. Pirttiin pieneenkin sovittiin, menot turhat jätettiin. Syntyi he kodin oman orren alle, ilmaan puhtaaseen, raikkaaseen. ”Paarmuska” he-

palla haettiin, — tuolla kaakilla kankealla vanhal-la, tai — tammalla ehkä oottavalla. Ei millään ”kuu-maverisellä” vaan sillä selvällä suomalaisella. Ohjak-sis isäntä ei hosuva, vaan vakaa, harteva. Ennen ei aina pullaa pirteissä, — on sitä saatava, nyt kun ”paarmuska”, sä ostat sitä kaupasta, nyt reissullasi samalla, — saahan heppakin huokaasta. On toiskas täti taitava, — voi flikka siellä juoksaasta”!

Nyt konstein monin säädellään, vain yksi lapsi toi-votaan, toiset melkein kirootaan. Ja matka pitkä, mutkainen, tie melkein aina kuoppainen. Monikym-men — peninkulmainen, kodeista Suomen salojen, on ”lasareettiin” lähimpään. Tuo auto, — pahoin-kin pörräävä, kulkuneuvo haiseva, — yksin ylenen kaikilla. Siinä ”nasta” laudassa, — tie vaikka sitä ei ois salliva! ”Hätä ei lue lakia”!

On seuraus aivan ilmeinen, — he saaneet on jo syn-tyissään, — ”vauhdin kalloonsa ja pensaa suoniinsa”!

Se lain sanelemaa on, ja enää estää mahdoton!

marnen

Rakentajan pyyntö

Kirj. Eino Mäki

*Sulle Jeesus kiitoksemme, hiljaisena kohooa,
voimaa soit sä joukon pienen, temppeliä rakentaa.
Olit meidän keskellämme, työtä kätten siunaten,
keskellämme asu täällä, laumaas pientä suojaan*

*Asunnokses ota Jeesus, temppelimme pienoinen
sanas luokse kutsu meitä, keskeltä maailman syntien.
auta että ahristettu luokses tänne tulla voi,
Kuule rukous ja pyyntö, kiitos virsi mikä soi.*

*Kuule Jeesus mestarimme, köyhä kiitoksemme tää,
seurakuntas kotiin tänne, asumahan ijäks jää.
Rakkauren, anteeks annon, henki keskellemme tuo,
yhteen johra laumas pieni, armo istuimesi tuo.*

*

*Muistosi ovat kun matkasauva
pitkän elämäsi matkalla.
Voimaasi et voi niitä liittää
vain tukenasi voit ne tuntea.*

*Muistoni, Elämäni iloissa ja suruissa
te palaatte rinnalleni ystävinä*

*Muisto on kun suojaava muuri
jonka turviin väsynyt ihminen voi paeta.*

AUTOMYYNTI REIJO MYNTTI KY

Tervajoki, puh. 785 340

autolaitala
ISOKYRÖ Puh. 964-713 513

Lumisateen jälkeen.

Toimitus: Vastaava toimittaja Jaakko Ujainen
Julkaisija: Isonkyrön Yrittäjät ry.

*Nyt löytyy vaatteita lähempääkin.
Petrinellassa on asusteita sukista pipoihin pienille
ihmisille. Esim. Reiman, Finnlassien ja Valle-vaatteen
käytännöllisiä ulkovaatteita.
Miraakkelin ja Zalekuan mekkoja.
Veikkaneuleen puseroita ja sukkahousuja ja tietysti
kintaat ja kuravaatteet edullisesti
Petrinellasta.*

PETRINELLA

Säästöpankintalo, puh. 713 555

LEENAN LELU JA LAHJA

- lelut
- askartelutarvikkeet
- lahjaesineet

61500 Isokyrö puh. 713 737

Kotilämpö on tehnyt lämmitystavan valinnan helpoksi.

Kotilämpö on käytössä koeteltu ja hyväksi havaittu

SIKSI SE ON ILMALÄMMITYKSEN YKKÖNEN

Meiltä saat parhaan palvelun: suunnittelu, asennusapu,
viritys- ja säätö käyttökuntoon ja tietenkin jatkuva huolto.

SINULLEKIN MUKAVAA ASUMISEEN KOTILÄMPÖ

Ykkösmyyjältä

MARKKU LEHTIÖ

66440 TERVAJOKI, Puh. 961-785 238

VALMET

*Kiittäen kuluneesta vuodesta
toivotamme asiakkaillemme*

**HYVÄÄ JOULUA JA
MENESTYKSELLISTÄ UUTTA VUOTTA**

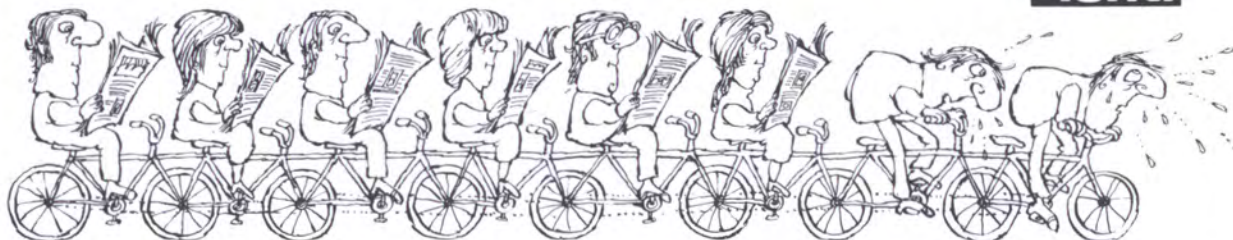

Kyrönmaan Osuuspankki

*Emme hikoile turhaan
Haluamme antaa parhaamme,
koska tiedämme, että paikallislehti
luetaan tarkkaan.*

*Hyvää Joulua ja
onnellista Uutta Vuotta*

Pohjankyrö
-lehti

Täydellistä kukkapalvelua

- ★ LEIKKOKUKAT
- ★ VIHHERKASVIT
- ★ KUKKALAITTEET
- ★ JOULUKUKAT
  - padat
  - korit
- ★ TELEFLORA KUKKAVÄLITYS
(myös ulkomaille)

Kyrönmaan Kukka

Isokyrö 713 633

TERVAJOEN KELLO

Arvi Kujala

Puh. 785 117

Tervajoen

UNION-HUOLTO

MIKKO LOUKO

Puh. 785 229

VALINTA MYYMÄLÄAUTO
KHATTUNEN

Isokyrö puh. 713 190

Radiot — TV — Stereot
Kodinkoneet vähällä rahalla
Laihialta.

Lahdenmaan Radio ja TV

LAIHIA — PUH. 70 443

Joulutervehdys

”LEIJONILTA”

Isonkyrön Joulun lukijoille

LC Isokyrö

JYLLINKOSKEN SÄHKÖ OY

ISOSSAKYRÖSSÄ

Piiriesimies A.VIRTA puh. 713 142

PÄÄKONTTORI KURIKKA puh. 502 400

*Kiittäen kuluneesta yhteistyövuodesta
toivotamme kaikille
isokyröläisille asiakkaillemme
Rauhallista Joulua
ja Menestyksellistä
Uutta Vuotta*

KURIKKA PAINO

PIENTEOLLISUUSHALLI, 61300 KURIKKA
PUH 964-501116, 501117

KULJETUSASIOISSANNE

VAASAN

KIITOKULJETUS

OY

Konttori: Isokyrö puh. 713 209

**Tervajoen
Kiviveistämö Oy**

VALMISTAA HAUTAKIVIÄ
YM. KIVIALAAN KUULUVAA
Tervajoki - puh. 785 248

LAPUAN LEIPÄ

Puh. 388 571

MUNKIN-KAUPPA

Tervajoki — puh. 785 088

*Kiitämme asiakkaitamme kuluneesta vuodesta
ja toivotamme joulurauhaa sekä onnea ja
menestystä vuodelle 1983*

ISONKYRÖN SÄÄSTÖPANKKI

☎ 961-785 300, 785 446

KYRÖNMAAN SUURIN KORISTEVALAISIN VALIKOIMA

Kiittäen kuluneesta
vuodesta
Toivotamme
asiakkaillemme

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA

Isonkyrön Osuuskauppa

★ Kunnan muotokuva on
ainuitlaatuinen lahja, josta
on iloa kauan ja monelle

★ Kuten myös

★ Aidoista kyröläisistä lahjaesineistä:

- ★ Vanha kirkko -reliefi
- ★ Bronssi-madonna
- ★ Pohjankyrö-risti
- ★ Vanhan kirkon uudelleenvihkimis-
kasetit (lahjaksi entisille
kyröläisille)

★ Aitoa Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

Valokuvausliikkeet
K. J. MIELTY KY

61500 Isokyrö
puh. 964-713 248

66440 Tervajoki
puh. 961-785 441

Taloustarvikekauppa Voutilainen & kumpp.

VAASA
puh. 114 758, 112 026
Lasi- ja posliinitavarain
erikoisliike

ASPO öljyt
Isossakyrössä myy

P. SAARI OY
puh. 713 344

Elintarvikeosasto

Tekstiiliosasto

*Toivotamme asiakkaillemme Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

P. SAARIOY

Isokyrö — puh. 713 344

Taloustarvikeosasto

Rautaosasto

**Kyrönmaan
MAATALOUSKESKUS**

TERVAJOKI 964-713 156
961-785 330

Kodinkone - radio ja TV talo

Isokyrön **KONEPISTE KY**

ASKO POLLARI
ISOKYRÖ puh. 713 416

Fiat 131 mirafiori

Mukavuutta, suorituskykyä sekä
hienon perheauton ominaisuudet.
Laaja mallisto. 9 eri versiota.

Fiat-takuu 2 v.
HYVÄ VÄRIVALIKOIMA
SUORAAN VARASTOSTA

kupen·auto

K. MÄKI-VALTARI
Orismala puh. 724 661

POHJANKYRÖN VAKUUTUS

KOTIKENTÄLLÄSI
61500 ISOKYRÖ puh. 713 315

Tervajoen Autohajottamo
RAIMO NURMI
puh. 961-785 069

Maarakennusurakoitsija
AROLA & kumpp.
Isokyrö — puh. 724 421

Toivotamme
kaikille
asiakkaillemme

**Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta vuotta**

KANSALLIS-OSAKE-PANKKI

ISOKYRÖ — TERVAJOKI

*Hyvää Joulua ja Onnellista
Uutta Vuotta*

**TEVATEX
TERNEULE**

TERVAJOKI puh. 785 193

**TERVETULO A TOYOTA-KAUPOILLE
LISÄKSI 300 KÄYTETTYÄ**

YLI NELJÄNNEK-
VUOSISATA
AUTOKAUPPAA
TERVAJOELLA

RINTA-JOUPIN AUTOLIIKE
66440 TERVAJOKI
PUH. (961) 785 142

**KYLMÄN
PAIKKA**
Seinäjoen Kylmäkone

A & T SAIKKONEN KY

VAIHDETIE 4 69100 SEINÄJOKI 10 - PUH. 964 25 121

- ME
- huollamme kaikki kylmäkoneet
  - suunnittelemme kylmälaitokset
  - välitämme elementtirakenteiset kylmä- ja pakastinhuoneet
  - myymme ja huollamme autojen kylmälaitteet

JAAHDYTSASIOISSA KYLMÄSTI MEILLE!

AUTOLIIKE / ESKO
Leppinen KY
ISOKYRÖ PUH. 964-713 400

autokorjaamo
Mäkipaja Oy
ISOKYRÖ

KEMIKALIO E. KOMSI

Puh. 713 151

- ★ ikkunat
- ★ ovet
- ★ keittiökalusteet

AUTOLIIKE
JUSSI RUUTI OY

66440 Tervajoki

Puh. 961-785 339, kotiin 784 339

Auto- ja konekorjaamo
HEIKKI LEHTONEN

Isokyrö — puh. 713 268

ISONKYRÖN
OSUUSMEIJERI

puh. 713 039

RAKENNUSLIIKE
MARTTI HUHTAMÄKI

Isokyrö puh. 713 455

OY KYRÖNPELTO
Tervajoki — puh. 785 247

Isonkyrön Apteekki

puh. 713 231

OPTIIKKA KOSONEN KY

Näköne hyväksi

Tervajoki — Asematien risteys
Avoinna: ma—18, ke 10—18, pe 10—19,
la 10—13. Puh. 785 440

KULTAVIISARI

TERVAJOKI
Palvelee Teitä
koru ja kello asioissa.

Avoinna: ma—to 10—18, pe 10—19,
la 10—13.

Puh. 961-785 440

KENKIÄ, LAUKKUJA, YM.
EDULLISIN HINNOIN
Tervetuloa tutustumaan

Isonkyrön Kenkä-Aitta
T. Latvala & kumpp.
puh. 713 405

S A J A R I
Puh. 961-785 464 66440 TERVAJOKI

VAATETUSLIIKE
PENTTI OLLILA

Puh. 713 211

LAHJATAVARALIIKE

Emilia

Isokyrö puh. 713 427
Seinäjoki puh. 142 549

Maanrakennusliike
VELJEKSET HAKOLA

Lehmäjoki — puh. 724 317

Uusi viihtyisä
rentoutumispaikka
hyvän ruoan ystäville
pe—la tanssia orkesterin tahdissa
Tule tutustumaan .....
Tulet toistekin
Arkisin edullinen lounaspöytä
10.30—14.00
su 12.00—15.00

ISOKYRÖ, puh. 713 411

SEINÄJOKI, puh. 142 549

Teräs

Klementininkatu 17
VAASA
puh. 961-111 344

PARTURI — KAMPAAMO
ANNE UUSI-RANTA
Valtaala puh. 724 780

PARTURI — KAMPAAMO
PAULA KETTULA
Isokyrö puh. 713 443

TAKSI
JÄTEHUOLTO
ERKKI MULLOLA puh. 713 435

PARTURI—KAMPAAMO
TARJA TERÄVÄINEN
Isokyrö puh. 713 665

**OMPELUKONEET
RULLAVERHOT**

HUOLTO—MYyntI
T:mi A. Peltoniemi

puh. 961-785 491 Tervajoki.
Palvelemme klo 16 jälkeen.

AINA MAUKKAITA JA
MAISTUVIA
NYMANIN TUOTTEITA

V. NYMAN & kumpp.
VAASA p. 112 953 Pitkäkatu 66

TAPANI KANGAS
Isokyrö, Lehmäjoki
puh. 724 217

**DIESELKORJAAMO
V. KUJALA**
ISOKYRÖ — puh. 724 561

KETTULA
ON KAIKKIEN KAUPPA

- KESKELLÄ KYLÄÄ
- LAATUTAVARAA
- EDULLISIN HINNOIN

Kettulas on kotoonon
palvelu ja edulliset
hinnat

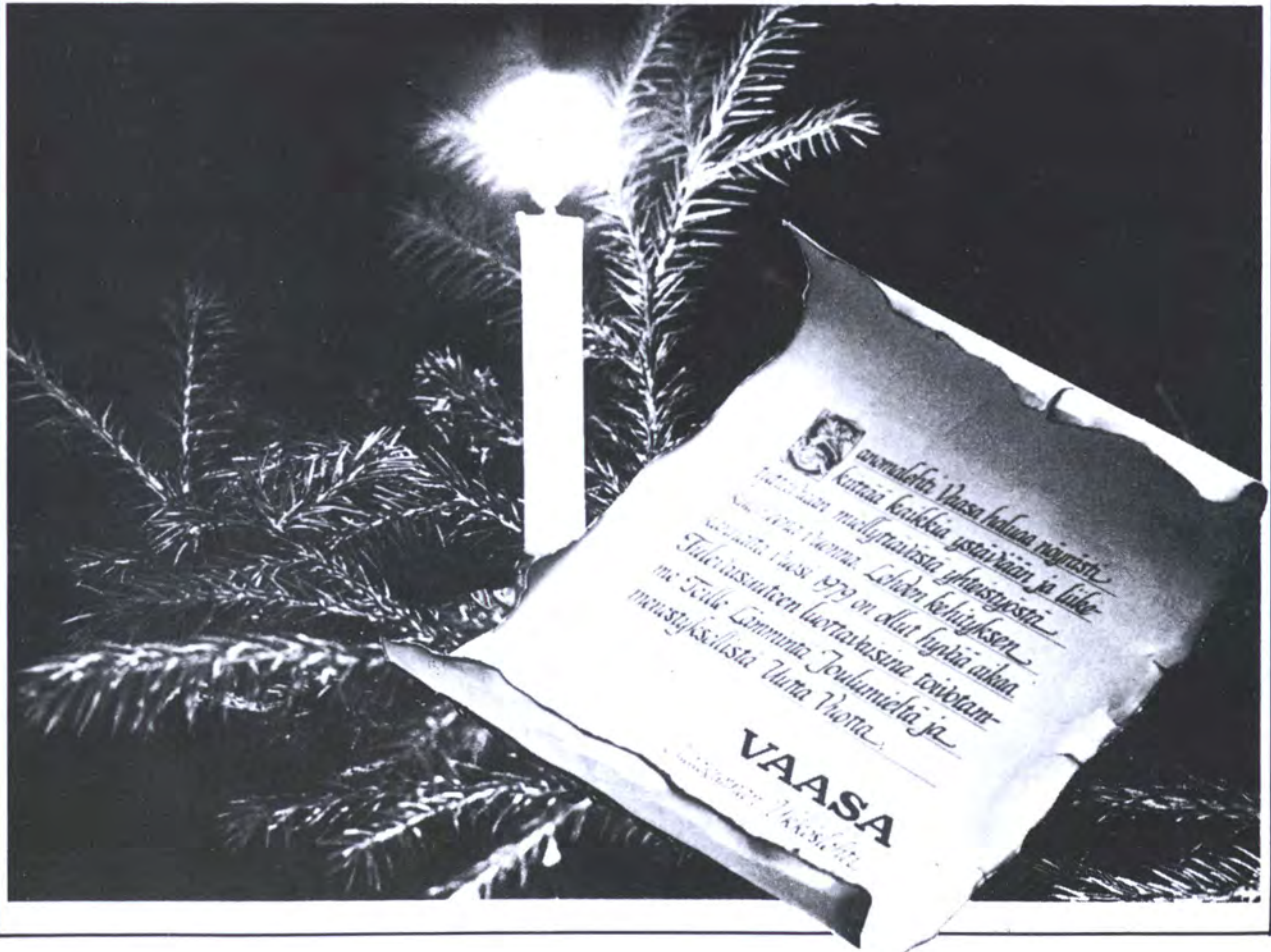
- ELINTARVIKE
- TEKSTIILI
- KODINTARVIKE
- SISUSTUS
- VAPAA-AIKA

-KETTULAN KAUPPAHUONE
PUH. 713 346

Harkitsevalle Hartwall

Me käynnimme Joulunviettohon taas kerran Asuntiloissa...

*Luotettava
betonintuotetoimittaja*
**Isonkyrön
Betoni Oy**

66440 Tervajoki puh. 961-785 133, 785 137

Betonin ja betonituotteiden asiantuntija.
Palveluksessanne.

Korkeatasoinen laatu. Täsmälliset toimitukset.

JALOKIVITALO

YSTÄVÄLLISISTÄ JA EDUSTAVISTA BETONIELEMENTEISTÄ

Asumiselta on vaadittu ennen — ja vaaditaan nyt — tietyt miellyttävät perusasiat.

- ★ JALOKIVITALOSSA on hyvin suunnitellut, toimivat ja huolellisesti harkitut pohjaratkaisut — miellyttävää ja mukavaa kotielämää varten.
- ★ Edustavista betonielementeistä rakennettu JALOKIVITALO säilyttää jälleenmyyntiarvonsa huomattavasti puutaloa paremmin ja täyttää parhaiten rakentajan asumisen ennakko-odotukset.
- ★ JALOKIVITALON hoito- ja huoltokustannukset ovat vain pieni murto-osa siitä, mitä puutaloilla vuosien saatossa. JALOKIVITALO kestää uudenveroisena vuosikymmeniä; ei lahoa eikä rapistu.
- ★ JALOKIVITALON pystyttävät tehtaan miehet päivässä. Voit huolettomasti seurata pystytystä ja todeta, miten JALOKIVITALON elementeissä on jo mukana muissa ratkaisuissa kaliksi tuleva sokkeli siistinä ja edustavana.
- ★ Miellyttävä uutinen: joustavasti, yhtä edullisesti myös Sinun omien yksilöllisten piirustusten mukaan.

TEE NYT ELÄMÄSI PARHAIN KAUPPA: HANKI KUNNON TALO — JALOKIVITALO

Pohjanmaan Betonirakennus Oy

66440 TERVAJOKI • PUH. 964-724 097